निपुण भारत अंतर्गत

मुलभूत साक्षरता व संख्याज्ञान अभियान

'निपुण भारताचे एकच स्वप्न
प्रत्येक मुलास अवगत व्हावे संख्याज्ञान अन् वाचन'

मुलभूत साक्षरता व संख्याज्ञान शिक्षक मित्र पुस्तिका

इयत्ता १ ली, २ री ३ री – गणित

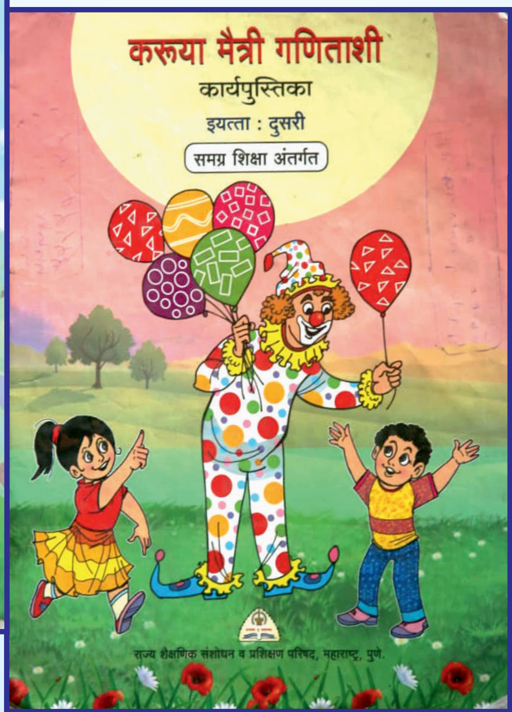

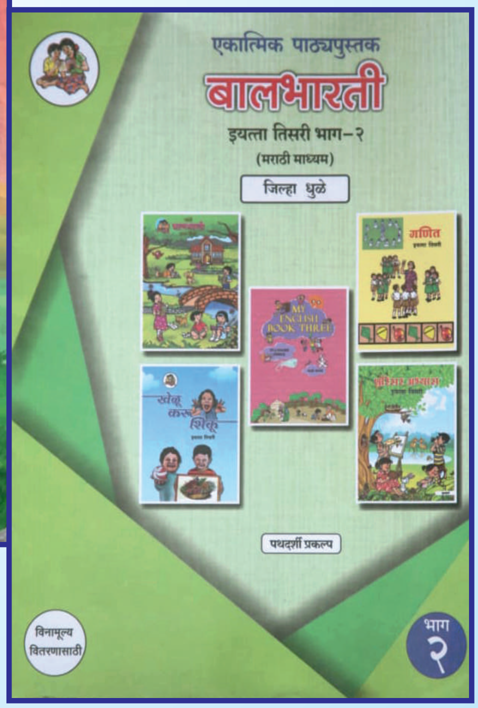

सन २०२२ – २३

जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, धुळे

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण – २०२०

निपुण भारत अभियान अंतर्गत :
मुलभूत साक्षरता व संख्याज्ञान

निपुण भारताचे एकच स्वप्न -
प्रत्येक मुलास अवगत व्हावे संख्याज्ञान आणि वाचन

मुलभूत साक्षरता व संख्याज्ञान

शिक्षक- मित्र पुस्तिका

विषय - गणित (पायाभूत संख्याज्ञान साक्षरता)

इयत्ता - १ ली

प्रवर्तक	:	शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग, महाराष्ट्र शासन
प्रकाशक	:	जिल्हा शिक्षण प्रशिक्षण संस्था, धुळे
प्रेरणा	:	**मा. रणजितसिंह देओल** (भा.प्र.से) प्रधान सचिव, शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग, महाराष्ट्र राज्य **मा. सुरज मांढरे** (भा.प्र.से.) आयुक्त (शिक्षण) महाराष्ट्र राज्य, पुणे **मा. कैलास पगारे** (भा.प्र.से) राज्य प्रकल्प संचालक, महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई **मा. कौस्तुभ दिवेगावकर** (भा.प्र.से.) संचालक, राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण महाराष्ट्र, पुणे **मा. जलज शर्मा** (भा.प्र.से.) जिल्हाधिकारी, धुळे **मा. बुवनेश्वरी एस.** (भा.प्र.से.) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, धुळे. **मा. राकेश साळुंखे** शिक्षणाधिकारी (प्राथ.) जिल्हा परिषद, धुळे
मनस्वी धन्यवाद	:	**मा. जी. एल. सुरवाडकर** गट शिक्षणाधिकारी, पंचायत समिती, शिरपूर
संपादक तथा संपादन	:	**डॉ. मंजुषा क्षीरसागर** प्राचार्य, जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, धुळे
विशेष सहकार्य	:	**वरिष्ठ अधिव्याख्याता व अधिव्याख्याता** जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, धुळे **डॉ. शिवाजी ठाकूर,** अधिव्याख्याता, जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, धुळे (पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान विभाग प्रमुख)
प्रमुख मार्गदर्शक संपादन सहाय्य	:	**सौ. मनिषा अनंत ठाकूर** (वानखेडे) (शिक्षण विस्तार अधिकारी, शिरपूर बीट नं. २)
पुस्तक निर्मिती व लेखन	:	**श्रीमती संगिता अनिल शिंदे** जि. प. उच्च प्राथमिक शाळा, उंटावद, केंद्र-जातोडे, बीट-शिरपूर नं. २ **श्रीमती पुष्पांजली सक्राम मेघावत** जि. प. प्राथमिक शाळा शिंगावे, केंद्र जातोडे, बीट-शिरपूर नं. २ **सौ. कल्पना प्रशांत पाटील,** जि. प. केंद्र शाळा जातोडे, केंद्र जातोडे बीट-शिरपूर नं. २ **श्रीमती भाग्यश्री कारभारी शिंदे,** जि. प. शाळा पिंप्राड, ता. शिंदखेडा, जि. धुळे
प्रकाशन वर्ष	:	सन २०२२ - २३
अर्थ सहाय्य	:	प्रोग्राम ॲण्ड ॲक्टिव्हिटी अंतर्गत शासनाकडून उपलब्ध निधीतून मोफत वितरणासाठी
मुद्रक	:	का. स. वाणी संस्था, धुळे.

मनोगत

बालकांच्या मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाच्या अधिनियमाने सर्व बालकांना गुणवत्ता पूर्ण शिक्षणाचा अधिकार मिळाला. शिक्षण क्षेत्राने त्यात भर घालीत, नवीन शैक्षणिक धोरण-२०२० स्विकारले, ज्यामध्ये प्राथमिक स्तरावर सन २०२६-२७ पर्यंत मुलभूत भाषिक व गणितीय कौशल्ये प्राप्तीला सर्वोच्च प्राधान्य देण्यात आले आहे.

वय वर्ष ३ ते ९ वयोगटातील सर्व विद्यार्थ्यांना मुलभूत साक्षरता व संख्याज्ञान प्राप्तीसाठी एक राष्ट्रीय अभियान सुरु झाले.

कोविड- १९ कालावधीत, संशोधनातून लक्षात आले की,

१) भारतातील विद्यार्थ्यांचा ६५ ते ७४ % वेळ वाया गेला.

२) ४२% मुले ऑनलाईन वर्गाला उपस्थित राहू शकली नाही (अझीम प्रेमजी विद्यापीठ)

३) या महामारीमुळे २४ दक्षलक्ष मुले शिक्षण व्यवस्थेत गळती होईल असा अंदाज व्यक्त करण्यात आला.

४) त्यात राष्ट्रीय उत्पन्नाचे ५% ते ७% नुकसान झाले आहे.

उपरोक्त पार्श्वभूमीवर भारत सरकारने 'समग्र शिक्षा अंतर्गत' निपुण भारत (National Initiative for Proficiency In Reading with Understanding and Numeracy) अंतर्गत लक्ष्य निर्धारित करण्यासाठी कृती आराखडा तयार करणे, विषयसूची व प्राधान्यक्रम ठरविणे, जिज्ञासूपणाला वाव देणारा अभ्यासक्रम व शैक्षणिक साहित्य निर्मिती, निश्चित क्षमता विधाने (Learning Competencies) व अध्ययन निष्पत्ती (Learning outcomes) शिक्षक सक्षमीकरण, मूल्यमापनाची तंत्रे विकसित करण्यावर भर दिला आहे.

धुळे जिल्ह्यातील जिल्हा परिषद शाळामधील शिक्षकांनी कोरोना काळामुळे विद्यार्थी अध्ययन नुकसानीवर मात करीत विद्यार्थी, पालक, शिक्षकांबाबतीत आलेल्या आव्हानांना तोंड दिले. शाळेत उपलब्ध साहित्यातून (क्रमिक पाठ्यपुस्तके, 'शिकू आनंदे' कार्यपुस्तिका, भाषा / गणितासाठी महाराष्ट्र शासनाच्या शालेय शिक्षण विभागाने पुरविलेल्या शैक्षणिक साहित्य पेट्या) पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान प्राप्तीसाठी कृती आराखडा इयत्तानिहाय तयार केला होता. त्यालाच पुस्तिकेचा आकार दिला. धुळे जिल्ह्यातील शिक्षक मित्रमैत्रिणींना एका महिन्यात पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान वर्गातील विद्यार्थ्यांना प्राप्त करुन देण्यासाठी पुस्तिका देत आहोत. आपण या पुस्तिकेचा आधार घेऊन लक्ष्य प्राप्ती कराल असा विश्वास वाटतो.

प्रस्तुत पुस्तिका निर्मिती व लेखनासाठी धडपडणाऱ्या माझ्या शिक्षिका मैत्रिणी संगिता शिंदे, पुष्पांजली मेघावत, कल्पना पाटील, भाग्यश्री शिंदे यांचे कौतुक. या शिक्षक मैत्रिणींना दिशा देणाऱ्या विस्तार अधिकारी मनिषा ठाकूर (वानखेडे) मॅडम यांचे मनपूर्वक धन्यवाद !

धुळे जिल्ह्याचे शैक्षणिक आरोग्य सुधारण्यासाठी पुस्तिकेला मनापासून शुभेच्छा !

डॉ. मंजुषा क्षीरसागर
प्राचार्य,
जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था,धुळे

पुस्तिकेविषयी थोडेसे...

निपुण भारताचे एकच स्वप्न, प्रत्येक मुलास अवगत व्हावे,
पायाभूत साक्षरता अन् संख्याज्ञान

शालेश शिक्षण व क्रिडा विभाग महाराष्ट्र शासन , शासन निर्णय दि. २७ ऑक्टोबर २०२१ अन्वये राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण सन २०२० नुसार प्राथमिक स्तरावर सन २०२६-२७ पर्यंत मुलभूत भाषिक व गणितीय कौशल्य प्राप्त करण्यास सर्वोच्च प्राधान्य देण्यात आले आहे. वय वर्षे ०३ ते ०९ वयोगटातील सर्व विद्यार्थ्यांना मुलभूत साक्षरता व संख्याज्ञान प्राप्त करण्यासाठी राष्ट्रीय स्तरावरुन अभियान स्वरूपात निपुण भारत अभियान राबविण्यात येत आहे या अंतर्गत प्रत्येक विद्यार्थ्याने इयत्ता ३ री पर्यंत मुलभूत साक्षरता व संख्याज्ञान सन २०२६-२७ पर्यत प्राप्त करण्याचे लक्ष निर्धारित केले आहे. याकरिता कृती आराखडा तयार करणे, विषयसूची व प्राधान्यक्रम ठरविण्याची आवश्यकता आहे. त्या अनुषंगाने शिरपूर बिट क्र.२ या माझ्या बिटातील शिक्षकांनी कृती आराखडा तयार केला आहे. सदर कृती आराखडा तयार करतांना इयत्ता १ ली ते ३ री वर्गासाठी इयत्तानिहाय भाषा साक्षरता व संख्याज्ञान प्रत्येक विद्यार्थ्यास प्राप्त करुन देण्यासाठी शासनामार्फत प्राप्त पाठ्यपुस्तके, शिकू आनंदे कृतिपुस्तिका, शैक्षणिक साहित्य संच इत्यादींचा समावेश करुन चार आठवड्यांसाठी हा कृती आराखडा तयार केलेला आहे. हा कृती आराखडा श्रीमती.संगीता शिंदे, श्रीमती कल्पना पाटील, श्रीमती.पुष्पांजली मेघावत ह्या शिक्षकांनी स्वत: तयार केलेला आहे. केंद्रप्रमुख श्री. अनिल बाविस्कर व श्री.प्रभाकर मेटकर, तंत्रस्नेही शिक्षक श्री. नामदेव अहिरे, सर्व शिक्षक वृंद यांचे सहकार्य लाभले असून प्रत्येक विद्यार्थ्यांच्या क्षमतांना, कृतींना आणि विचारांना प्राधान्य देणारा आहे. याच कृती आराखड्याला जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था धुळे यांनी शिक्षक मित्र पुस्तिकेचे स्वरूप दिले आहे. सदर कृती आराखड्यातील प्रत्येक कृती व उपक्रम इयत्तानिहाय, विषयनिहाय आहेत. कृती आराखड्यातील कृती नमुना स्वरूपात आहेत. वर्गशिक्षक आपापल्या कल्पकतेने अधिक कृती व उपक्रमांची जोड देवून निपुण भारत अभियान अंतर्गत प्रत्येक विद्यार्थ्यांस पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान हे ध्येय साध्य होण्यास सहाय्य होईल असा विश्वास मला वाटतो.

या कृती आराखडा निर्मिती व लेखनासाठी मा. प्राचार्य, वरिष्ठ अधिव्याख्याता, अधिव्याख्याता जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था धुळे यांच्या अमूल्य मार्गदर्शनातून कृती आराखडा साकारला आहे. या कृती आराखड्याच्या मदतीने विद्यार्थ्यांना पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान वृद्धीस मदतच होईल असा मला विश्वास आहे.

सौ. मनिषा अनंत ठाकूर (वानखेडे)
शिक्षण विस्तार अधिकारी
बीट - शिरपूर नं.२,
ता.शिरपूर जि.धुळे

गणित

नमस्कार शिक्षक बंधू भगिनींनो,

आपण सर्व शिक्षक नवीन शैक्षणिक धोरण सन २०२० नुसार निपुण भारत अंतर्गत 'पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान' याबाबत इयत्तानिहाय कृती उपक्रम घेतच आहोत. आम्ही शिरपूर बीट नं. २ मधील शिक्षकांनी मिळून इयत्ता निहाय पाठ्यपूस्तक, शिकू आनंदे कृती पुस्तिका, कार्यपुस्तिका व भाषा, गणित विषयांसाठी शाळेत उपलब्ध असलेल्या शैक्षणिक साहित्याच्या पेट्या यांची मदत घेऊन कृती आराखडा तयार केला आहे. गतवर्षी या कृती आराखड्याप्रमाणे आम्ही आमच्या वर्गात इयत्तानिहाय निर्धारीत लक्ष्यपूर्ण करण्याचा प्रयत्न केला आहे. हा आमचा छोटासा प्रयत्न आम्ही या पुस्तकातून तुमच्यापर्यंत पोहचविण्याचा प्रयत्न करीत आहोत. आम्ही दिलेले नियोजन आठवडानिहाय असून त्या पद्धतीने येत्या शैक्षणिक वर्षात वर्गांतर क्रिया घडवून आणली तर निश्चित लक्ष प्राप्त होईल असा विश्वास आम्हांला वाटतो.

आठवडा – १ विषय – गणित इ. १ ली

उद्दीष्ट - ९९ पर्यंतच्या संख्यांचे वाचन, लेखन, साधी बेरीज व वजाबाकी करतो.

या उद्दीष्टपूर्तीसाठी पहिल्या आठवड्याच्या कृती खालीलप्रमाणे.

अ.नं.	वर्गात मुलांकडून करून घ्यावयाच्या कृती/उपक्रम	कृती		शैक्षणिक साहित्य संच नाव शैक्षणिक साहित्याचे नाव व क्रमांक
		पाठ्यपुस्तक	कृती पुस्तिका	
१	कृती क्र. १ * १ ते २५ पर्यंतच्या संख्यांची ओळख, वाचन, लेखन, सराव * मोज व अचूक संख्या सांग, लिही	भाग - १ पा.नं. ३६ ते ४२ भाग - २ पा.नं. ५५ ते ५९	पा.नं. ७,८,९ पा.नं. १०,११	मराठी व गणित अध्ययन समृद्धी संच १ २ ३ ४ ५ ६ ७ साहित्य क्र. १ ११ १२ १३ १४ १५ १६ साहित्य क्र. २ 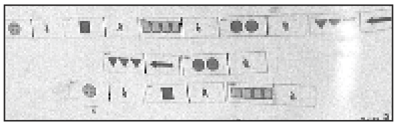 साहित्य क्र. ३ गाड्या
	उपक्रम परिसरातील विविध वस्तू जसे काड्या, खडे, गोट्या इ. मोजण्यास सांगणे. 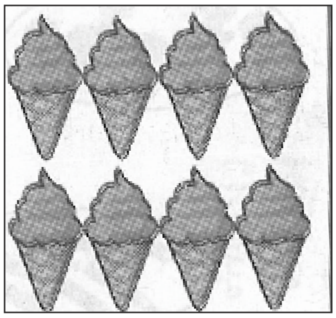 = ☐	———	———	मराठी व गणित अध्ययन समृद्धी संच 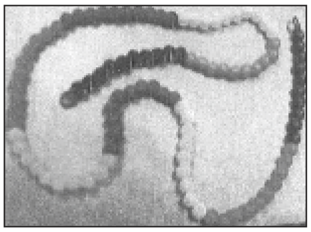 साहित्य क्र. ३३ मणिमाळ प्रगत गणित विषय समृद्धीकरण संच 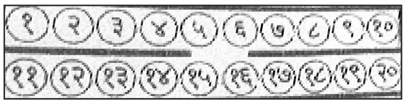 साहित्य - १२

आठवडा – १

अ.नं.	वर्गात मुलांकडून करून घ्यावयाच्या कृती/उपक्रम	कृती: पाठ्यपुस्तक	कृती: कृती पुस्तिका	शैक्षणिक साहित्य संच नाव शैक्षणिक साहित्याचे नाव व क्रमांक
२	कृती क्र. २ रिकाम्या चौकटीत संख्या क्रमाने लिही	———	पा. नं. ११	मराठी व गणित अध्ययन समृद्धी संच | ६ | | ८ | साहित्य क्र. ५ अंकपट्टी संच क्र. ६४
३	कृती क्र. ३ सराव शून्याचा	भाग - १ पा.नं. ८०	पा. नं. १२	गणिताचार्य भास्कराचार्य गणित समृद्धीकरण संच 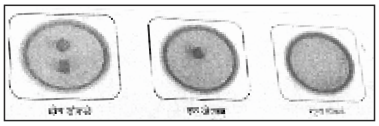 साहित्य क्र. १.५
४	कृती क्र. ४ संख्यांचा चढता व उतरता क्रम 	भाग - २ पा.नं. १९,२०	पा. नं. १४	———
५	कृती क्र. ५ मिळून किती? एक अंकी संख्यांच्या बेरजेचा सराव उपक्रम - कोडी सोडवा 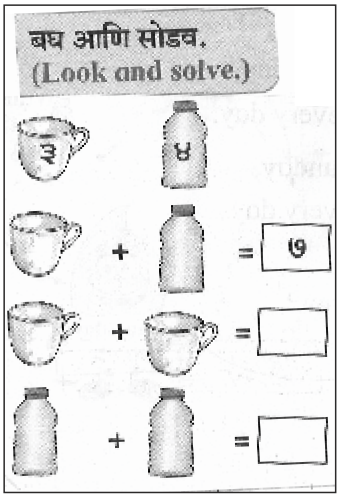 	भाग - २ पा.नं. २५, २६ भाग - २ पा.नं. २७	पा. नं. १५, १६ १७, १८	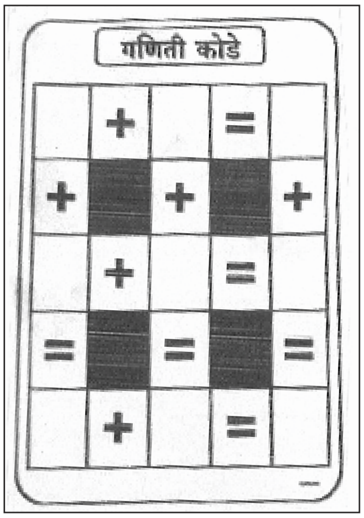 साहित्य क्र. १४ गणिती कोडे

या पद्धतीने मी १ ते २५ अंकांचा वाचनाचा सराव करून घेतला व पुन्हा पुन्हा त्या संख्या उलट सुलट क्रमाने लिहिण्यास सांगितल्या. '०' या अंकाचा पण वारंवार सराव करून घेतला. काही विद्यार्थ्यांना वारंवार सराव द्यावा लागला. संख्याचिन्ह व संख्यानाम पाठ करून लक्षात ठेवण्यास सांगितले.
कृती क्रमांक ५ प्रमाणे १ अंकी संख्यांच्या बेरजेचा सराव करून घेतला.

आठवडा – १

अ.नं.	वर्गात मुलांकडून करून घ्यावयाच्या कृती/उपक्रम	कृती		शैक्षणिक साहित्य संच नाव शैक्षणिक साहित्याचे नाव व क्रमांक
		पाठ्यपुस्तक	कृती पुस्तिका	
६	कृती क्र. ६ - बेरीज शाब्दिक उदा. वाच आणि सोडव	भाग - ३ पा नं. २५, २६	पा. नं. १९	गणिताचार्य भास्कराचार्य गणित समृद्ध संच साहित्य क्र. १०-१ संख्यांची बेरीज
७	कृती क्र. ७ बेरीज उरले किती? वजाबाकी कर 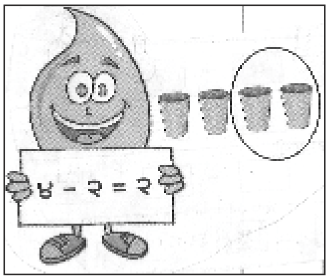	भाग - २ ३८, ३९, ४०, ४१ ४२	पा. नं. २१, २२, २३	गणिताचार्य भास्कराचार्य गणित समृद्ध संच साहित्य क्र. १०.२ संख्यांची वजाबाकी
८	कृती क्र. ८ - वजाबाकी शाब्दिक उदा. वाच आणि सोडव	———	पा. नं. २३, २४	———
९	कृती क्र. ९ - बेरीज वजाबाकी उजळणी **उपक्रम -** उत्तरानुसार रंगव **उपक्रम -** मी आहे फुलपखरु माझ्या पंखावर सांगितल्याप्रमाणे क्रिया कर. रंग भर	भाग ३ पा नं. २३	पा. नं. २३, २४ पा. नं. २५	मराठी - गणित अध्ययन समृद्ध संच ३ + = ७ साहित्य क्र. २७ - बेरीज वजाबाकी कार्ड

National

Initiative For

Proficiency in Reading with

Understanding and

Numeracy

...Nipun Bharat...

आठवडा – २ विषय – गणित इ. १ ली

अ.नं.	वर्गात मुलांकडून करून घ्यावयाच्या कृती/उपक्रम	कृती		शैक्षणिक साहित्य संच नाव शैक्षणिक साहित्याचे नाव व क्रमांक
		पाठ्यपुस्तक	कृती पुस्तिका	
१	कृती क्र. १ २६ ते ५० संख्यांचे वाचन, लेखन सराव उपक्रम - ठोकळे मोज व संख्या सांग. उपक्रम - २१ ते ४० अंकक्रमाने जोडून गाईला गवतापर्यंत पोहचव.	भाग - ३ पा.नं. ३२,३३,३५ भाग - ३ पा.नं. ३६	पा.नं. २९	मराठी व गणित अध्ययन समृद्ध संच साहित्य क्र. ३३ मणिमाळ साहित्य क्र. ४ गणितीय जाळी 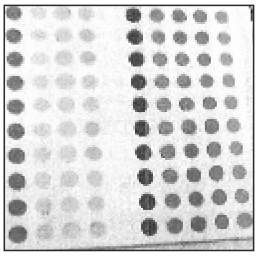 अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनांवर आधारित संच साहित्य क्र. ४८, वस्तू क्र. ४९
२	कृती क्र. २ ४१ ते ५० व ५१ ते ६० पर्यंत संख्या ओळख, वाचन, लेखन सराव.	भाग - ३ पा.नं. ४३, ४४	———	———
३	कृती क्र. ३ सोडव **उपक्रम -** ठोकळे मोज व चौकट पूर्ण कर. **उपक्रम -** मणी मोज व चौकट पूर्ण कर.	भाग - ३ पा.नं. ४५	पा. नं. २९ पा. नं. ३०	गणिताचार्य भास्कराचार्य गणित समृद्धीकरण संच साहित्य क्र १ - घनाकृती ठोकळे
४	कृती क्र. ४ मागची पुढची व मधली संख्या सराव जसे - [ ] [२९] [ ]	———	———	मराठी व गणित अध्ययन समृद्ध संच साहित्य क्र ९, अंकपट्टी, संच क्र. ६८ [२१] [२२]
५	कृती क्र. ५ संख्यांचा चढता व उतरता क्रम	———	———	अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकलपनांवर आधारीत संच साहित्य क्र. ५०, टप्पा वस्तू क्र. ९६
६	कृती क्र. ६ पुढे मोजून बेरीज करू या. २६ + ४ = ३८ + ३ =	भाग - ४ पा.नं. २३,२४,२५	पा. नं. ३४	अभ्यासक्रमातील मूलभूत संकल्पनांवर आधारित संच, साहित्य क्र. ५० टप्पा, वस्तू क्र. ९४ 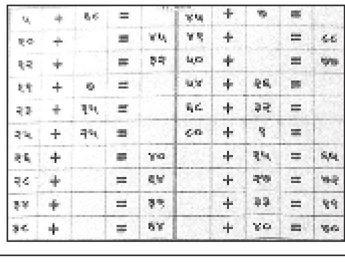

आठवडा – ३	विषय – गणित	इ. १ ली

आठवड्यातील उद्दिष्ट लिहा

अ.नं.	वर्गात मुलांकडून करून घ्यावयाच्या कृती/उपक्रम	कृती – पाठ्यपुस्तक	कृती – कृती पुस्तिका	शैक्षणिक साहित्य संच नाव शैक्षणिक साहित्याचे नाव व क्रमांक
१	कृती क्र. १ ५१ ते ७५ पर्यंतच्या संख्या ओळख, वाचन, लेखन सराव **उपक्रम -** मणी मोज व चौकटी पूर्ण कर.	भाग - ३ पा.नं. ४३, ४४ ५६, ५७	पा.नं. ३०	अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनांवर आधारीत संच 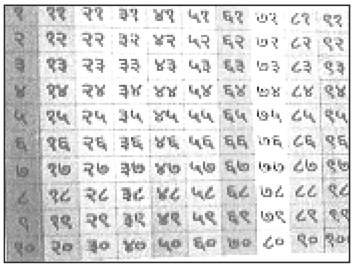 साहित्य क्र. ५०, वस्तू क्र. ८९
२	कृती क्र. २ ✻ क्रमाने पुढच्या संख्या लिही ✻ पुढची व मागची संख्या लिही ✻ मधली संख्या लिही ✻ लगतची व मागची संख्या लिही.	———	पा.नं. ३२	———
३	कृती क्र. ३ दिलेले तोरण पूर्ण उपक्रम - अंगठ्याचे ठसे उमटव.	भाग ३ ५८	पा.नं. ३२	———

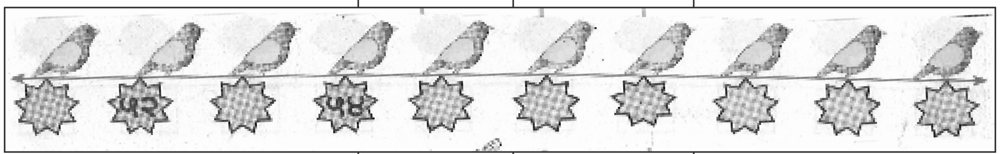

निपुण भारत का सपना
सब बच्चे समझें भाषा और गणना

आठवडा – ४ विषय – गणित इ. १ ली

अ.नं.	वर्गात मुलांकडून करून घ्यावयाच्या कृती/उपक्रम	कृती: पाठ्यपुस्तक	कृती: कृती पुस्तिका	शैक्षणिक साहित्य संच नाव शैक्षणिक साहित्याचे नाव व क्रमांक
१	कृती क्र. १ ७६ ते ९९ पर्यंतच्या संख्यांची ओळख वाचन व लेखन उपक्रम - रिकाम्या जागी संख्या क्रमवार लिही	भाग - ३ पा.नं. ५७, ५९ ६०	पा.नं. ३२	अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनांवर आधारीत संच 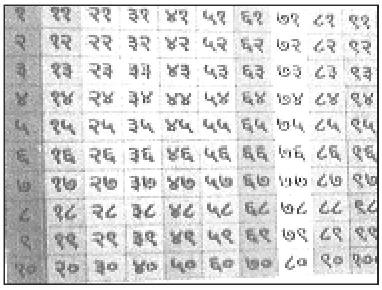 साहित्य क्र. ५०, वस्तू क्र. ८९
२	कृती क्र. २ १ ते १०० संख्या क्रमाने लिही	भाग - ३ पा.नं. ६३	———	———
३	कृती क्र. ३ गाळलेल्या संख्या क्रमाने लिही त्यावरून चढता किंवा उतरता क्रम ठरव	भाग - ३ पा.नं. ६४	———	———
४	कृती क्र. ४ संख्या तयार कर.	भाग - ३ पा.नं. ६४	———	मराठी व गणित अध्ययन समृद्ध संच साहित्य क्र. १३ 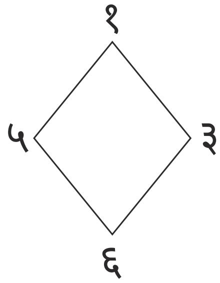
५	कृती क्र. ५ १० चा टप्पा उपक्रम - १० च्या टप्पयाने बेडकाला तलावापर्यंत पोहोचव.	भाग - ३ पा.नं. ७० भाग - ३ पा.नं. ७१	———	———
६	कृती क्र. ६ सांग पटपट, लिही झटपट	भाग - ३ पा.नं. ७२	———	———

आठवडा – ४	विषय – गणित	इ. १ ली

अ.नं.	वर्गात मुलांकडून करून घ्यावयाच्या कृती/उपक्रम	कृती		शैक्षणिक साहित्य संच नाव शैक्षणिक साहित्याचे नाव व क्रमांक
		पाठ्यपुस्तक	कृती पुस्तिका	
७	कृती क्र. ७ माझ्यामागे लपलेली संख्या ओळख व लिही	भाग - ३ पा.नं. ७३	———	———

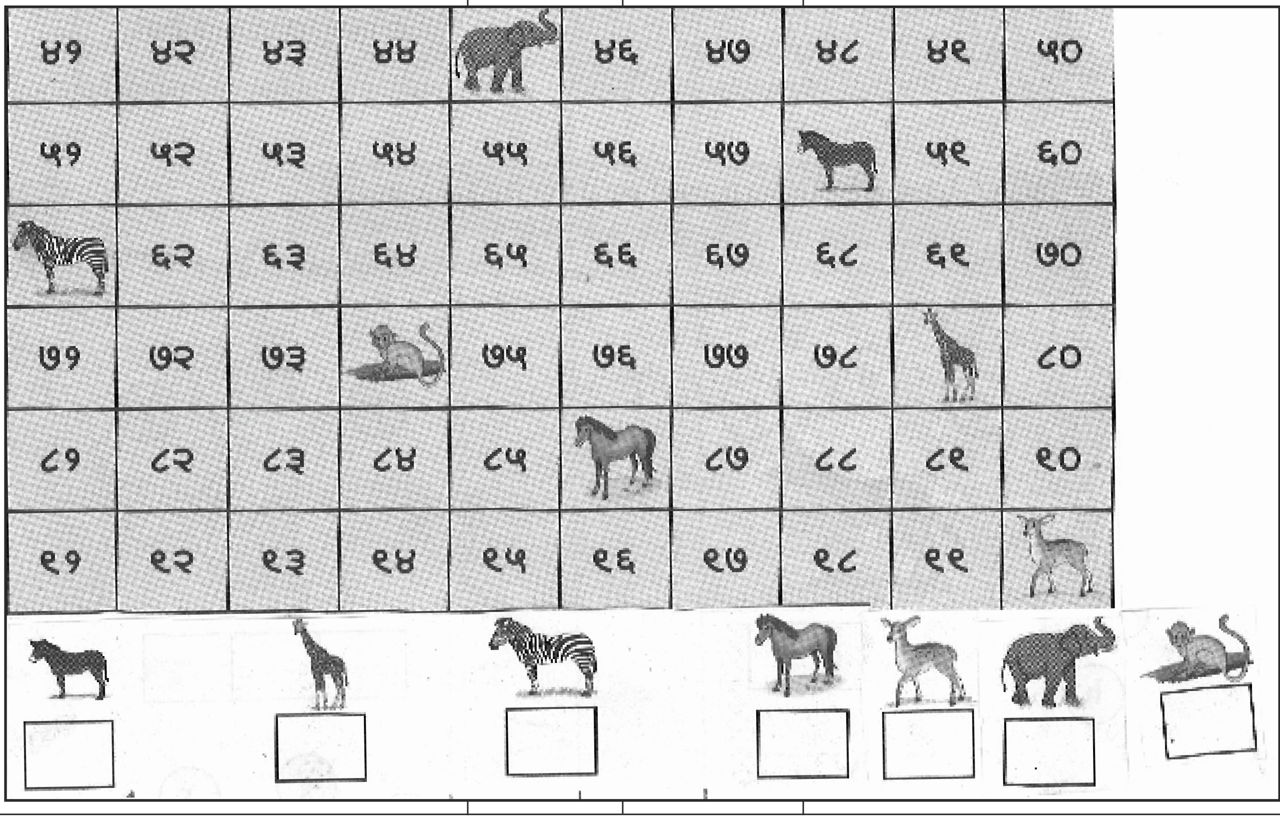

निपुण भारत अंतर्गत इ. १ ली च्या गणित विषयाचे उद्दिष्टे लक्षात घेता आम्ही दिलेल्या उद्दिष्टापर्यंत पोहचविण्याचा विचार करून कृतींचे टप्पे केलेले आहेत. दिलेल्या कृती, उपक्रम, खेळ क्रमाने दिलेले आहेत. जसे - **१ ते २५ पर्यंतच्या संख्यांची ओळख, वाचन, लेखन, सराव, मिळून किती ? उरले किती ?, वजाबाकी, शाब्दिक बेरीज, शाब्दिक वजाबाकी - २२ ते ५० संख्यांचे वाचन, लेखन - ४१ ते ५०, ५१ ते ६० पर्यंत संख्या ओळख. वाचन, लेखन, सराव. ५१ ते ७५ पर्यंतच्या संख्या ओळख, वाचन लेखन. ७६ ते ९९ पर्यंतच्या संख्या ओळख, वाचन व लेखन. १ ते १०० संख्या क्रमाने लेखन, वाचन, टप्प्याने संख्या वाचन.** या टप्प्याने सर्व कृती व उपक्रम दिलेले आहेत. यांच्या मदतीला शासनाने पुरवलेल्या सर्व शैक्षणिक साहित्याच्या पेटीतील साहित्य आपणास उद्दिष्टापर्यंत नेण्यास मदत करतील.

अ.नं.	वर्गात मुलांकडून करून घ्यावयाच्या कृती/उपक्रम	कृती		शैक्षणिक साहित्य संच नाव शैक्षणिक साहित्याचे नाव व क्रमांक
		पाठ्यपुस्तक	कृती पुस्तिका	

इयत्ता १ ली **चाचणी** **गुण - १०**

प्रश्न १ - मोज व लिही. **(२)**

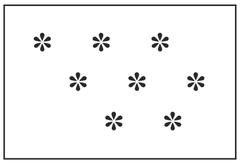 = ☐ 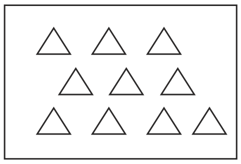 = ☐

प्रश्न २ - दिलेल्या दोन संख्यांच्या मधली संख्या लिही. **(२)**

१७		१९

२३		२५

प्रश्न ३ - खाली दिलेल्या संख्येच्या आधीची व नंतरची संख्या लिही. **(२)**

	१४	

	१९	

प्रश्न ४ - बेरीज कर. **(२)**

  १३
+ १९
_____

अमोलकडे १४ खडू होते, संगीताने त्याला अजून २३ खडू दिले
आता अमोलकडे किती खडू झाले?

प्रश्न ५ - वजाबाकी कर. **(१)**

  १९
– १३
_____

प्रश्न ६ - घरात १४ कप होते, त्यातील ११ कप मावशीला दिले तर आता घरात किती कप शिल्लक राहिले? **(१)**

प्रस्तुत पुस्तिकेत आम्ही नमूना स्वरूपात एक चाचणी देत आहेत. ती चाचणी एका आठवड्यातील करून घ्यावयाच्या कृतींवर आधारीत आहे. आपल्या वर्गातील प्रत्येक मूल शिकू शकते हा विश्वास निर्माण व्हावा म्हणून तुमच्या वर्गातील मुलांची शिकण्याची गती कमी - जास्त असू शकते. पण प्रत्येक मुलाला मला शिकल्यावर येते हा आत्मविश्वास निर्माण करण्यासाठी तुम्ही मुल निहाय ही चाचणी आठवड्याला घेवू शकतात. तुमच्या वर्गातील काही विद्यार्थी आठवड्यातील सर्व कृती करत असतील तर आम्ही दिलेली चाचणी सोडवून घ्या. तुम्ही एक चाचणी नक्की घ्या.

इयत्ता - दुसरी　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　विषय- गणित

उद्दिष्ट :- ९९९ पर्यंत संख्यांचे वाचन, लेखन, ९९ पर्यंत संख्यांची वजाबाकी करतो.

या उद्दिष्टांपूर्तीसाठी पहिल्या आठवड्याच्या कृती व उपक्रम खालीलप्रमाणे आहेत.

आठवडा – १

अ.नं.	वर्गात मुलांकडून करून घ्यावयाच्या कृती/उपक्रम	कृती		शैक्षणिक साहित्य संच नाव शैक्षणिक साहित्याचे नाव व क्रमांक
		पाठ्यपुस्तक	कृती पुस्तिका	
१)	**कृती -१** १ ते १०० संख्यांची ओळख वाचन, लेखन सराव **उपक्रम-**खालील कृती पूर्ण करुया 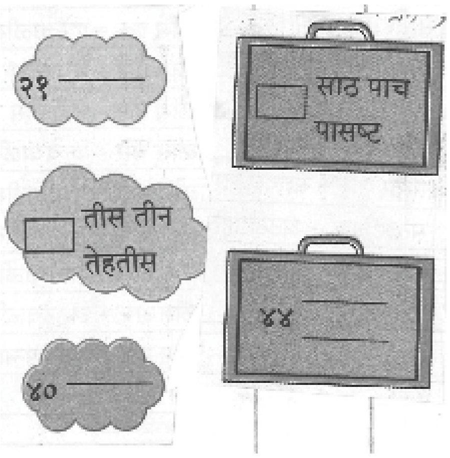 **उपक्रम-** चला १ ते १०० संख्यांचा तक्ता पूर्ण करु या.	भाग-१ पान नं. ६६ ६७ भाग-१ पान नं. ६८ भाग-१ पान नं. ६६	——	मराठी व गणित अध्ययन समृद्ध संच २३ ２४ २५ २६ २७ ३१ ३२ ३३ ३४ साहित्य क्र.२ साहित्य क्र. १ 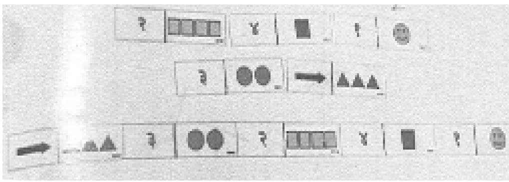 साहित्य क्र.३३- मणीमाळ 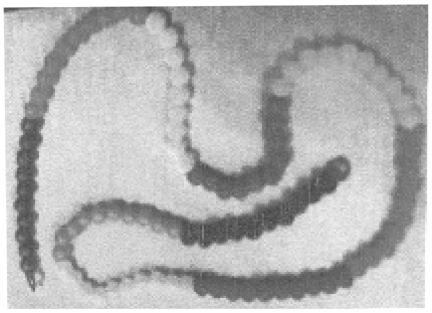 साहित्य क्र.३३- मणीमाळ
२)	**कृती -२** सराव १ पासून १०० पर्यंतची कोणतीही संख्या लिहलेली कार्ड दाखवून संख्या वाचन घ्यावे. **उपक्रम-** दिलेल्या सुचनेनुसार तक्त्यातील संख्यांच्या चौकटीमध्ये रंग भर	भाग-१ पान नं. ६६	पान नं. ६	अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनानंतर आधारित संच 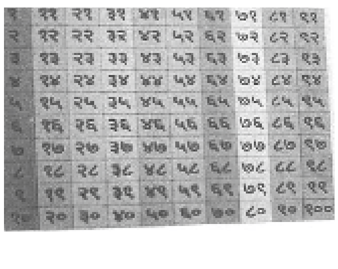 साहित्य क्र ५० वस्तू क्र.८९

अ.नं.	वर्गात मुलांकडून करून घ्यावयाच्या कृती/उपक्रम	कृती		शैक्षणिक साहित्य संच नाव शैक्षणिक साहित्याचे नाव व क्रमांक
		पाठ्यपुस्तक	कृती पुस्तिका	
	उपक्रम- संख्या चक्रातील कोणतेही दोन अंक घेवून संख्या तयार कर 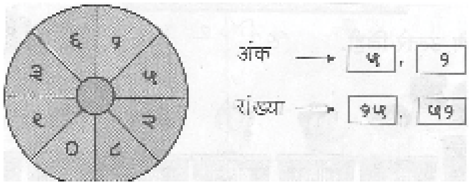	———	पान नं. ३१	साहित्य क्र.३३- मणीमाळ
३)	**कृती -३** चित्राचे निरीक्षण करुन संख्या अंकात लिहा. **उपक्रम -** चला संख्या तयार करु या. 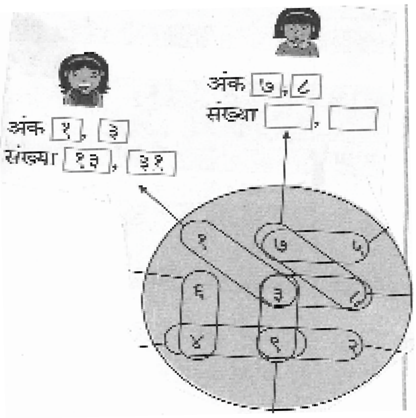 **उपक्रम-** दिलेल्या अंकांपासून सर्वात मोठी व सर्वात लहान दोन अंकी संख्या तयार करा. 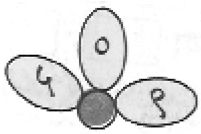	भाग २ पान नं. ८५ भाग २ पान नं. ८६	पान नं. ६	अभ्यासक्रमातील मूलभूत संकलपनानंतर आधारीत संच (इ. १ली व २ री) साहित्य क्र. ४८ वस्तू क्र. ८९
४)	**कृती -४** संख्या ओळखा व अक्षरात लिहा.	———	पान नं.७	———
५)	**कृती -५** संख्या अंकात लिहा. **उपक्रम-** संख्यांशी खेळू या **उपक्रम-** ४१ ते ९९ पर्यंत क्रमाने संख्या जोडून राहूलला घरापासून शाळेपर्यंतची वाट दाखव. **उपक्रम-** निरीक्षण कर व बाजूला दिलेली कोडी सोडवा	———	पान नं. ८ पान नं.९ पान नं.९	———

अ.नं.	वर्गात मुलांकडून करून घ्यावयाच्या कृती/उपक्रम	कृती		शैक्षणिक साहित्य संच नाव शैक्षणिक साहित्याचे नाव व क्रमांक
		पाठ्यपुस्तक	कृती पुस्तिका	
६)	**कृती -६** टप्प्याने संख्या मोजूया -सराव **उपक्रम-** पहिल्या ओळीतील कोणत्याही एका संख्येपासून सुरूवात करुन ८ च्या टप्प्याने येणाऱ्या संख्यांना गोल कर	भाग-१ पान नं.७६	पा.नं.१४ पान नं.१५	अभ्यासक्रमातील मूलभूत संकल्पनेवर आधारीत संच 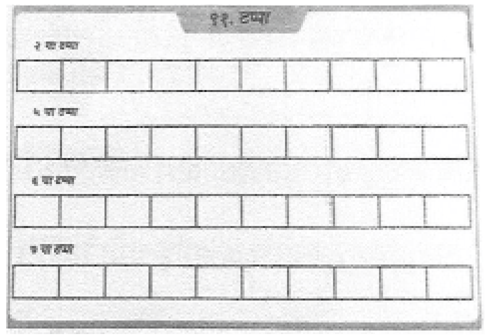 साहित्य क्र.५०, वस्तू क्र.९१
७)	**उपक्रम-** २ च्या टप्प्याने संख्या जोडून चित्र पूर्ण कर व रंग भर 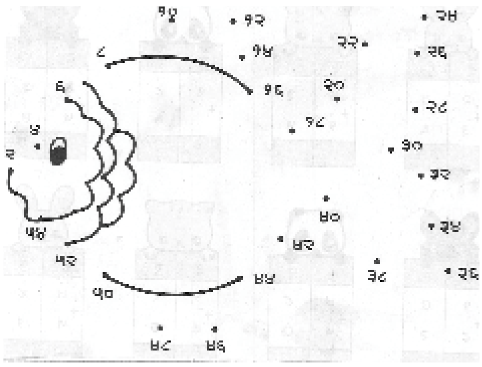	———	पान नं.१५	———

वरील कृतीप्रमाणे आपल्या वर्गातील मुलांच्या क्षमता लक्षात घेऊन आपल्याला यासारखेच परंतू नाविन्यता असलेले छोटे छोटे उपक्रम / कृतींची मालिका तयार करता येईल.

आठवडा – २

अ.नं.	वर्गात मुलांकडून करून घ्यावयाच्या कृती/उपक्रम	कृती		शैक्षणिक साहित्य संच नाव शैक्षणिक साहित्याचे नाव व क्रमांक
		पाठ्यपुस्तक	कृती पुस्तिका	
१)	**कृती -१** ९९ पर्यंतच्या संख्यांची बेरीज पुढे मोजून बेरीज कर सराव- बेरीज करुया	भाग-२ पान नं. ६५ ६६	पा.नं.१६	मराठी व गणित अध्ययन समृद्ध संच साहित्य क्र. १४ गणिती कोडे 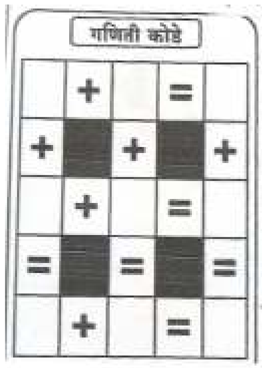
२)	**कृती -२** **बेरीज बिनहातच्याची** उपक्रम - बेरजेची उदाहरणे तयार कर व सोडव	भाग-२ पान नं. ६७ ६८ भाग २ पान.नं. ६८	———	साहित्य क्र.३५ शतक, दांडे, सुटे साहित्य क्र.२७ बेरीज कार्ड
३)	**कृती -३** **वजाबाकी सराव**	भाग-२ पान नं. ७६	पान नं. १८	गणिताचार्य भास्कराचार्य गणित समृद्धीकरण संच साहित्य क्र.१० २ संख्यांची वजाबाकी
४)	**कृती -४** **शाब्दीक बेरीज गोष्टीतील बेरीज-१** **सराव -** शाब्दीक उदा.	भाग-२ पान नं. ७०	पान नं. १७	———
५)	**कृती -५** **शाब्दीक वजाबाकी** **गोष्टीतील वजाबाकी** **सराव-** वजाबाकी	भाग-२ पान नं. ७६	पान नं. १९	———
६)	**कृती -६** **शून्याची बेरीज व वजाबाकी कर** **सारणी बघ-** बेरीज कर **सारणी बघ-** वजाबाकी कर	भाग-२ पान नं. ६९	पान नं. २१ पान नं २२	———

आठवडा – २

अ.नं.	वर्गात मुलांकडून करून घ्यावयाच्या कृती/उपक्रम	कृती		शैक्षणिक साहित्य संच नाव शैक्षणिक साहित्याचे नाव व क्रमांक
		पाठ्यपुस्तक	कृती पुस्तिका	
७)	**कृती -७** **खास बेरीज हातच्याची** **उपक्रम :-** चित्र पाहून बेरजेचे उदाहरण तयार कर आणि सोडव **सराव-** बेरीज कर **सराव -** बेरीज हातच्याची	भाग-३ पान नं. ५७,५८ भाग-३ पान नं. ५९ भाग-३ पान नं. ५९	पान नं. ३४	गणिताचार्य भास्कराचार्य गणित समृद्धीकरण संच 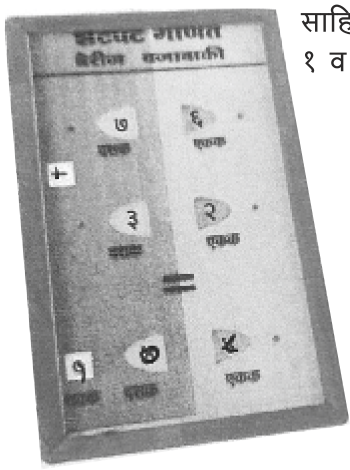 साहित्य क्र. १४ १ व २
८)	**कृती -८** **गोष्टीतील बेरीज-**२	भाग-३ पान नं. ६०	पान नं. ३४, ३५	प्रगत गणित विषय समृद्धीकरण संच साहित्य क्र.२३ झुंज
९)	**कृती -९ वजाबाकीसाठी** **दशक सुटा करु** **उपक्रम :** विदुषकाच्या चित्रांवर सांगितल्याप्रमाणे क्रिया कर आणि खाली दिल्याप्रमाणे रंग भर	भाग-३ पान नं. ६२,६३, ६४	पान नं. ३६ पान नं. ३८	प्रगत गणित विषय समृद्धीकरण संच 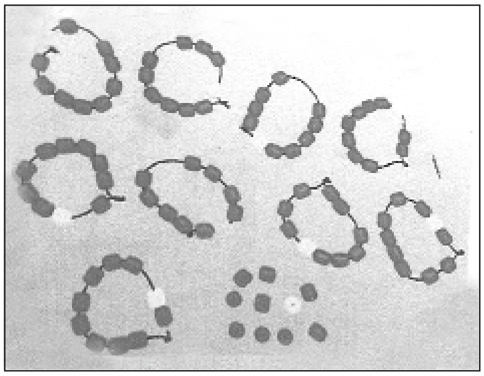 साहित्य क्र.२ दशक बांगडी

इयत्ता - दुसरी — विषय- गणित

आठवडा – ३

अ.नं.	वर्गात मुलांकडून करून घ्यावयाच्या कृती/उपक्रम	कृती: पाठ्यपुस्तक	कृती: कृती पुस्तिका	शैक्षणिक साहित्य संच नाव शैक्षणिक साहित्याचे नाव व क्रमांक
१)	**कृती -१** शतकाची ओळख	भाग-१ पान नं. ८०,८१	———	मराठी व गणित अध्ययन समृद्ध संच साहित्य क्र. १७ 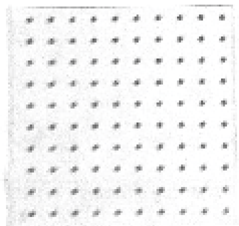 किरण संच प्रगत गणित विषय समृद्धीकरण संच 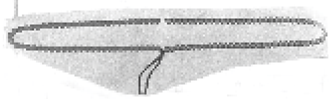
२)	**कृती -२** **३ अंकी संख्या ओळखा**	भाग-१ पान नं. ८२,८३	———	
३)	**कृती -३ चौकटीत योग्य संख्या भरा व वाचा**	भाग-१ पान नं. ८४	———	साहित्य क्र.२२ मणीमाळ
४)	**कृती -४ दिलेल्या अंकांच्या समुहातील प्रत्येक अंक एकदाच वापरुन तीन अंकी संख्या तयार कर** **उपक्रम -** तीन अंकी संख्येला गोल कर **उदा. -** ६२, **(३६२)** , २६	भाग-१ पान नं. ८४	———	———
५)	**कृती -५** दिलेल्या संख्येला पुढील कोणत्याही तीन संख्या लिहा. **३९९** [ ] , [ ] , [ ]	भाग-१ पान नं. ८५	———	———
६)	**कृती -६** **तीन अंकी संख्यांचा अक्षरी नामांचा सराव घेणे.** **उदा. १२०- एकशे वीस याप्रमाणे**		———	———

इयत्ता - दुसरी **विषय- गणित**

आठवडा – ४

अ.नं.	वर्गात मुलांकडून करून घ्यावयाच्या कृती/उपक्रम	कृती		शैक्षणिक साहित्य संच नाव शैक्षणिक साहित्याचे नाव व क्रमांक
		पाठ्यपुस्तक	कृती पुस्तिका	
१)	**कृती -१** ९९९ पर्यंतच्या संख्यांचे वाचन लेखन सराव आठवडा क्रमांक ३ मध्ये दिलेल्या कृतींच्या आधारे ९९९ पर्यंतच्या संख्यावाचन व लेखनासाठी संख्या पट्टया, संख्याकार्ड, शतकपाटी यांच्या मदतीने उपक्रम खेळ व कृतीतून सराव करावा.	———	———	अभ्यासक्रमातील मूलभूत संकल्पनांवर आधारित संच 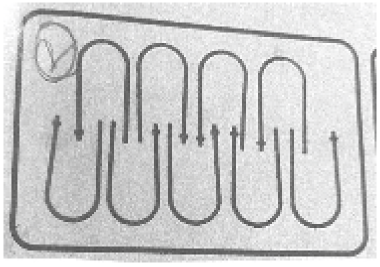 साहित्य क्र.५१-मणीतारा वस्तू क्र.९८अ व ब 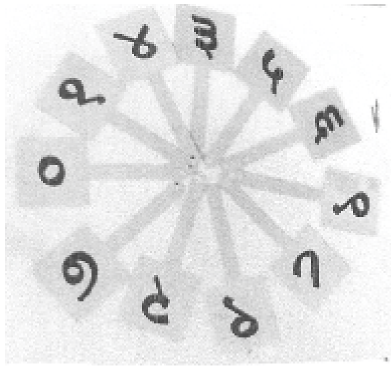 साहित्य क्र.१५ संख्याकाडी

निपुण भारत अंतर्गत इयत्ता २री च्या गणित विषयाचे उद्दिष्टे लक्षात घेता, आम्ही दिलेल्या उद्दिष्टांपर्यंत पोहचविण्यासाठी इयत्ता २ री च्या विद्यार्थ्यांना काय यायला हवे या गोष्टींचा विचार करुन कृतींचे टप्पे केलेले आहेत. सर्व कृती या पाठ्यपुस्तक व कृती पुस्तिका यातीलच आहेत. दिलेल्या कृती , उपक्रम, खेळ क्रमाने दिलेले आहे. **जसे १ ते १०० संख्यांची ओळख वाचन, लेखन- संख्याज्ञान- ९९ पर्यंतच्या संख्यांची बेरीज-वजाबाकी-बिनहातच्याची वजाबाकी सराव- शाब्दीक बेरीज/गोष्टीतील बेरीज शाब्दीक वजाबाकी/ गोष्टीतील वजाबाकी- शुन्याची बेरीज व वजाबाकी - खास बेरीज हातच्याची-गोष्टीतील बेरीज २ - वजाबाकीसाठी दशक सुटा करु- शतकाची ओळख -१-९९९ पर्यंत च्या संख्यांचे वाचन, लेखन सराव या टप्प्याने सर्व कृती व उपक्रम दिलेले आहेत. यांच्या मदतीला शासनाने पुरवलेल्या सर्व शैक्षणिक साहित्याच्या पेटीतील साहित्य, आपणांस उद्दिष्टांपर्यंत नेण्यास मदत करतील.**

इयत्ता - दुसरी

चाचणी

विषय- गणित
गुण - १०

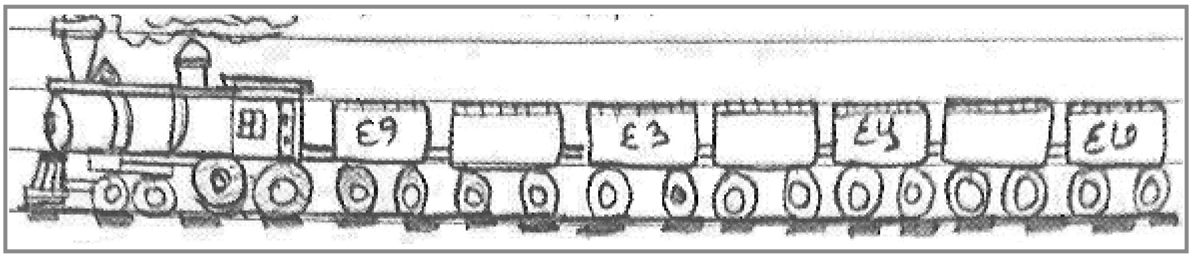

प्रश्न - १ वरील आगगाडीचे निरीक्षण कर व रिकाम्या जागी कोणत्या संख्या येतील त्या लिही. ३

प्रश्न - २ खालील संख्यांचे अक्षरी लेखन कर. ३

२५ =

४० =

३३ =

प्रश्न - ३ वस्तूंवरून संख्या मोज आणि खालील वर्तुळात लिही २

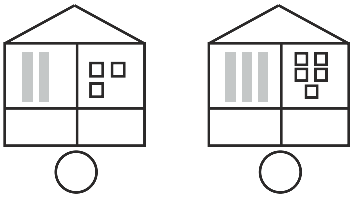

प्रश्न - ४ मागची पुढची संख्या लिही. २

	८२	
	४०	

प्रस्तुत पुस्तिकेत आम्ही नमुना स्वरूपात एक चाचणी देत आहेत. ती चाचणी एका आठवड्यातील करून घ्यावयाच्या कृतींवर आधारीत आहे. आपल्या वर्गातील प्रत्येक मूल शिकू शकते हा विश्वास निर्माण व्हावा म्हणून तुमच्या वर्गातील मुलांची शिकण्याची गती कमी - जास्त असू शकते. पण प्रत्येक मुलाला मला शिकल्यावर येते हा आत्मविश्वास निर्माण करण्यासाठी तुम्ही मुल निहाय ही चाचणी आठवड्याला घेवू शकतात. तुमच्या वर्गातील काही विद्यार्थी आठवड्यातील सर्व कृती करत असतील तर आम्ही दिलेली चाचणी सोडवून घ्या. तुम्ही एक चाचणी नक्की घ्या.

इयत्ता -तिसरी **विषय-गणित**

उद्दिष्ट :- ९९९९ पर्यंत संख्यांचे वाचन, लेखन, सोपी गुणाकाराची उदाहरणे सोडवितो.

या उद्दिष्टपूर्तीसाठी पहिल्या आठवड्याच्या कृती खालीलप्रमाणे आहेत.

आठवडा – १

अ.नं.	वर्गात मुलांकडून करून घ्यावयाच्या कृती/उपक्रम	कृती		शैक्षणिक साहित्य संच नाव शैक्षणिक साहित्याचे नाव व क्रमांक
		पाठ्यपुस्तक	कृती पुस्तिका	
१)	**कृती -१** १ ते ९९ पर्यंतच्या संख्यांचे अक्षरी लेखन करणे. उदा. २६ - सव्वीस **उपक्रम :** फरशीवर संख्या लिहून किंवा संख्या कार्डे ठेवून त्याभोवती विद्यार्थ्यांना उभे करुन क्रमाने संख्या शोधण्याचा खेळ घ्यावा.	भाग-१ पान नं. ७९ भाग-१ पान नं. ७९	———	मराठी व गणित अध्ययन समृद्ध संच साहित्य क्र.४ अंककार्ड (अक्षरी) संच क्र.६३ ७ सात
२)	**उपक्रम :** संख्यांशी मैत्री योग्य जोडया लावा.	पान नं. ४ कृती क्र. १	———	———

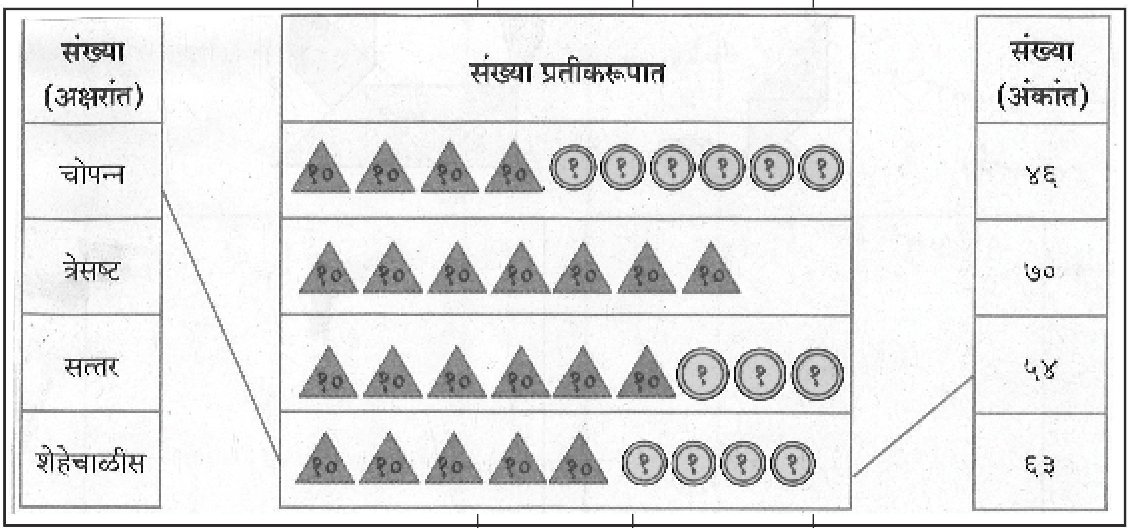

अ.नं.	वर्गात मुलांकडून करून घ्यावयाच्या कृती/उपक्रम	कृती		शैक्षणिक साहित्य संच नाव शैक्षणिक साहित्याचे नाव व क्रमांक
		पाठ्यपुस्तक	कृती पुस्तिका	
	दोन अंकी संख्या तयार कर दिलेल्या संख्येतील एककांच्या बेरजेतून दशक तयार होतो का ते लिहा.	————	पान नं. ४ कृती क्र. २ पान नं. ४ कृती क्र. २	प्रगत गणित विषय समृद्धीकरण संच 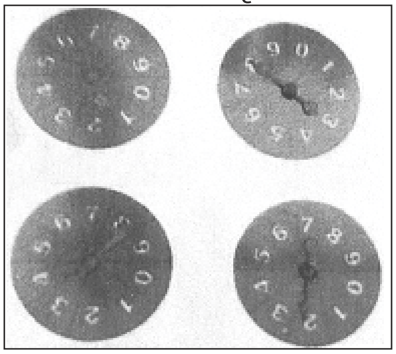 साहित्य क्र.१४
२)	**कृती -२** शतकाची ओळख **उपक्रम :** शतकाचे बटवे मोजा व लिहा. **उपक्रम :** प्रतिकांवरून संख्या लिहा.	भाग-१ पान नं. ८० भाग-१ पान नं. ८१	पा.नं.५ कृती-१ पान नं.६ कृती-१	प्रगत गणित विषय समृद्धीकरण शैक्षणिक साहित्य 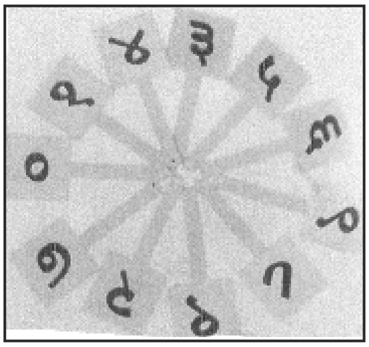 साहित्य क्र.१५
३)	**कृती -३** तीन अंकी संख्यावाचन व लेखन **उपक्रम :** संख्यावाचून तारांमध्ये मणी काढ	भाग-१ पान नं. ८० भाग-१ पान नं. ८१	पा.नं.५ कृती-१ पान नं.६ कृती-१	प्रगत गणित विषय समृद्धीकरण संच 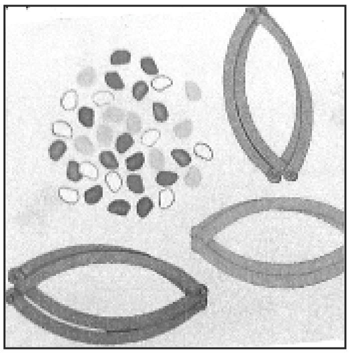 साहित्य क्र.१७

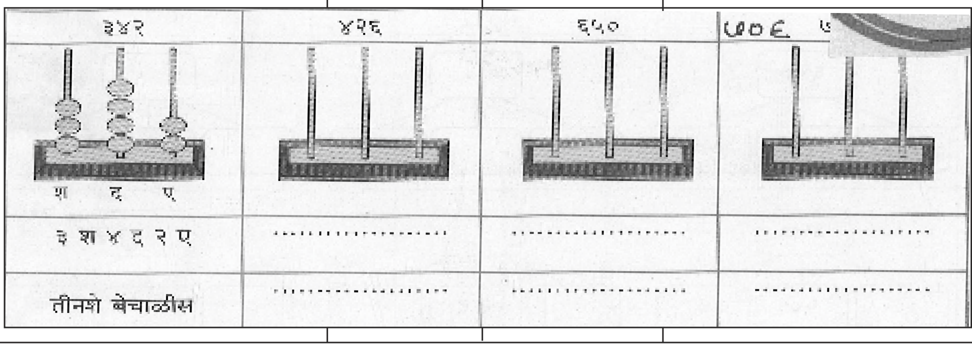

अ.नं.	वर्गात मुलांकडून करून घ्यावयाच्या कृती/उपक्रम	कृती		शैक्षणिक साहित्य संच नाव शैक्षणिक साहित्याचे नाव व क्रमांक
		पाठ्यपुस्तक	कृती पुस्तिका	
	खेळ - थाप म्हणजे शतक टाळी म्हणजे दशक चुटकी म्हणजे एकक असे समजून संख्या तयार करा.	———	———	———
४)	**कृती -४** मागची संख्या पुढची संख्या **उपक्रम :** सारणी पूर्ण करा.	भाग-१ पान नं. ८५	पान नं. १०	मराठी व गणित अध्ययन समृद्ध संच [७८४] [ ] [७८४] [७८५] साहित्य क्र. २५- अंकपट्टी

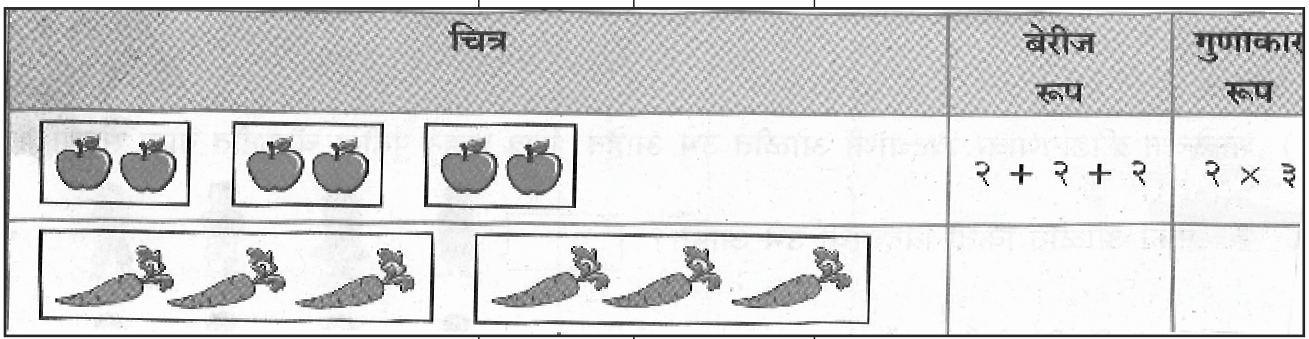

चित्र	बेरीज रूप	गुणाकार रूप
	२ + २ + २	२ × ३

अ.नं.	वर्गात मुलांकडून करून घ्यावयाच्या कृती/उपक्रम	पाठ्यपुस्तक	कृती पुस्तिका	शैक्षणिक साहित्य संच नाव शैक्षणिक साहित्याचे नाव व क्रमांक
	उपक्रम : दिलेल्या अंकापासून तीन अंकी जास्तीत जास्त संख्या तयार करा. उदा. ७,४,६ ७७७, ७७४, ७७६ याप्रमाणे	———	———	मराठी व गणित अध्ययन समृद्ध संच साहित्य क्र.१३ संख्याकार्ड 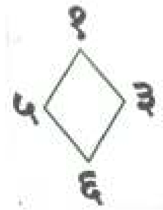
५)	**कृती -५** चढता व उतरता क्रम सारणी पूर्ण करा दिलेल्या अंकांपासून सर्वात लहान व सर्वात मोठी संख्या **उपक्रम :** सर्वात मोठ्या संख्येला रिंगण करा.	———	पान नं. ११	अभ्यासक्रमातील मूलभत शेतकऱ्यांवर आधारीत संच (इ.१ ली व २ री) 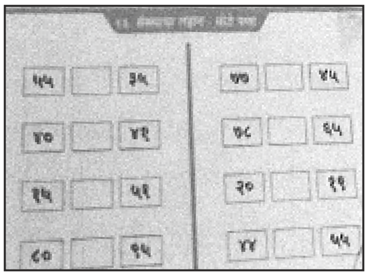 साहित्य क्र.५० वस्तू क्र.९६ मराठी व गणित अध्ययन समृद्ध संच साहित्य क्र.३२ संख्यापट्टी-चढता उतरता क्रम [४७५] [४१०]

इयत्ता - तिसरी　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　विषय- भाषा

आठवडा – २

अ.नं.	वर्गात मुलांकडून करून घ्यावयाच्या कृती/उपक्रम	कृती		शैक्षणिक साहित्य संच नाव शैक्षणिक साहित्याचे नाव व क्रमांक
		पाठ्यपुस्तक	कृती पुस्तिका	
६)	**कृती -६** पुढील बेरजा करा व निरीक्षण करा सोडवा - बेरीज चौकटीत योग्य संख्या लिहा १) ४ + ८ = ☐ +४ २) ६५ + १४ = ☐ **सोडवा -**	भाग-१ पान नं.९४	पान नं.१६ पान नं.१७	अभ्यासक्रमातील मूलभूत संकल्पनांवर आधारीत संच (इ.१ ली व २ री) 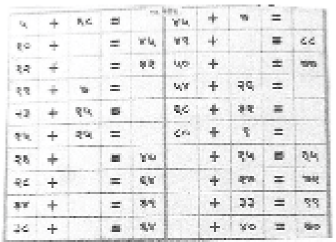 साहित्य क्र.५० वस्तू क्र.९४ 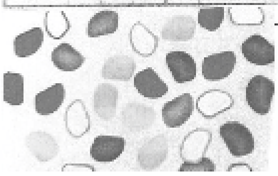 प्रगत गणित विषय समृद्धीपूरक संच साहित्य क्र.३ कवड्या
	शाब्दीक उदाहरणे सोडवा	———	पान नं. १६-१८	प्रगत व गणित विषय समृद्धीकरण संच साहित्य क्र. २३- झुंज
	कृती - ७ वजाबाकी बिन हातच्याची **✻ चला करु या वजाबाकी** **✻ सोडव** **✻ शाब्दिक -वजाबाकी** उदा. -	भाग-१ पान नं. ९७	पान नं. २० पान नं. १९	मराठी व गणित अध्ययन समृद्ध संच साहित्य क्र. २७- वजाबाकी कार्ड संच क्र. ८५

माझ्या वर्गातील काही विद्यार्थ्यांना तीन अंकी संख्यावाचन शिकवल्यावर लगेच समजते तर काही विद्यार्थी उपक्रम, खेळ यातून तीन अंकी संख्यावाचन करु लागतात. म्हणून उपक्रम खेळ हे संख्यावाचन दृढीकरणासाठी उपयुक्त ठरतात.

आठवडा – २

अ.नं.	वर्गात मुलांकडून करून घ्यावयाच्या कृती/उपक्रम	कृती		शैक्षणिक साहित्य संच नाव शैक्षणिक साहित्याचे नाव व क्रमांक
		पाठ्यपुस्तक	कृती पुस्तिका	
१)	**कृती -१** घेऊया - गुणाकार गुणाकार - वस्तूरुपात बेरीज रुपात किती वेळा, किती पट गुणाकार रुप एकूण वस्तू **उपक्रम -** दिलेल्या वस्तूंचे गट करणे. **खेळ -** टप्प्याने संख्या सराव उदा. २च्या टप्प्याने उड्या मार	भाग-१ पान नं.६५ भाग-२ पान नं.६७	———	अभ्यासक्रमातील मूलभूत संकल्पनांवर आधारीत संच (इ.१ ली व २ री) 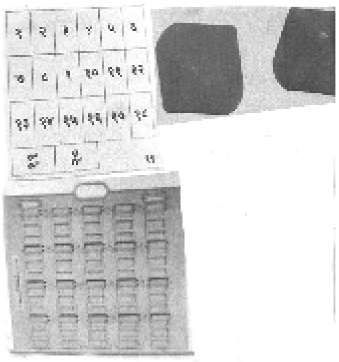 साहित्य क्र.५२ वस्तू क्र.९९, ९०,३६ गणिताचार्य भास्कराचार्य गणित समृदधीकरण संच - साहित्य क्र.१०.३ दोन संख्यांचा गुणाकार
२)	**कृती -२** सोडवा	पान नं.२३	———	———
३)	**कृती -३** सारणी पूर्ण कर	पान नं.२४	———	———
४)	**कृती -** ४ सोडवा	पान नं.२५	———	———
५)	**कृती -** ५ शाब्दिक उदा. सोडवा	पान नं.२७	———	———
६)	**कृती -** ६ सोडवा **खेळ -** फुलपाखरु चारच्या टप्प्याने उडत आहे. ज्या क्रमांकाच्या फुलावर बसेल ते फूल रंगव.	पान नं.३० पा.नं.२८	———	———
७)	**कृती -७** बेरीज हातच्याची बेरीज सोडव - सोडव -	भाग-२ पा.नं. ९१,९२ भाग-२ पा.नं. ९३,९४	——— पा.नं. ५०,५१ ५२	गणिताचार्य भास्कराचार्य गणित समृदधीकरण संच - साहित्य क्र.१४ झटपट गणित 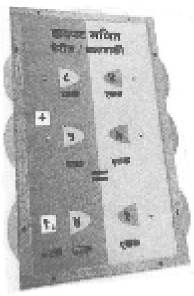

अ.नं.	वर्गात मुलांकडून करून घ्यावयाच्या कृती/उपक्रम	कृती		शैक्षणिक साहित्य संच नाव शैक्षणिक साहित्याचे नाव व क्रमांक
		पाठ्यपुस्तक	कृती पुस्तिका	
८)	**कृती -८** शाब्दिक उदा.- हातच्याची बेरीज	भाग-२ पा.नं. ९५	पा.नं. ५३,५४	———
९)	हातच्याची वजाबाकी दशक मोकळा करुन शतक मोकळा करुन उपक्रम - चक्रपूर्ण कर	भाग-२ पा.नं.९६, ९७, ९८, ९९	पा.नं. ५५	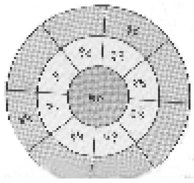
*	सोडवा- आडव्या मांडणीने वजाबाकी कर		पा.नं. ५७, ५८	———
१०)	कृती- १० शाब्दीक उदा. सराव * तीन अंकी बेरीज/ वजाबाकी सराव खेळ कासवाच्या पाठीवरील दोन संख्या निवडून त्यांची बेरीज व वजाबाकी करा. 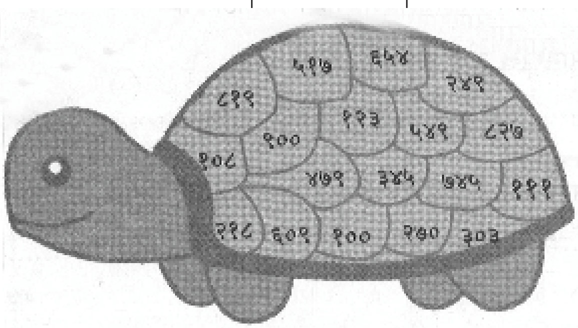	भाग-२ पा.नं. १००	पा.नं. ५९, ६० पा.नं. ६१	———

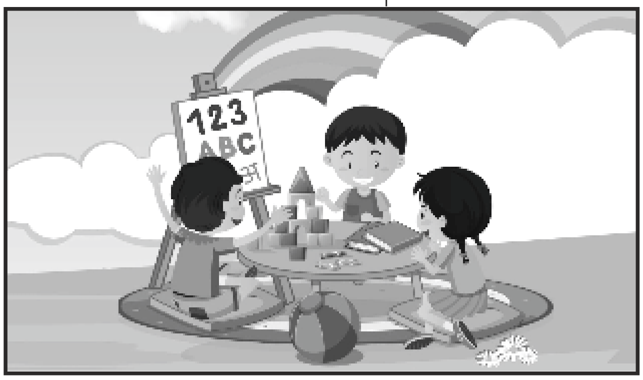

इयत्ता - तिसरी

विषय- गणित

आठवडा – ३

अ.नं.	वर्गात मुलांकडून करून घ्यावयाच्या कृती/उपक्रम	कृती		शैक्षणिक साहित्य संच नाव शैक्षणिक साहित्याचे नाव व क्रमांक
		पाठ्यपुस्तक	कृती पुस्तिका	
१)	**कृती -१** प्रतिके पाहा संख्या लिहा व वाचा	भाग-१ पा.नं.७८ भाग-१ पा.नं.७९	———	प्रगत गणित विषय समृद्धीकरण संच 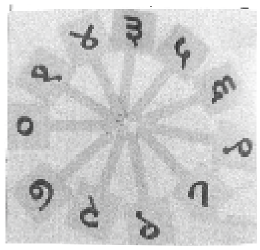 साहित्य क्र.१५ संध्याकाळी साहित्य क्र.१४ संख्या निर्मिती
२)	**कृती -२** संख्या वाचा	भाग-१ पा.नं. ८०	———	———
३)	**कृती -३** दिलेल्या संख्या वाचा व अक्षरात लिहा.	भाग-१ पा.नं. ८०	———	अभ्यासक्रमातील मूलभूत संकल्पनांवर आधारीत संच (इ.१ ली व २ री) 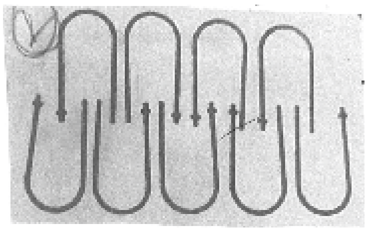 साहित्य क्र.५१ मणीतारा
४)	**कृती -४** प्रत्येक अंक एकदाच वापरुन चार अंकी संख्या लिहा व वाचा	भाग-१ पा.नं. ८०	———	अभ्यासक्रमातील मूलभूत संकल्पनांवर आधारीत संच (इ.१ ली व २ री) 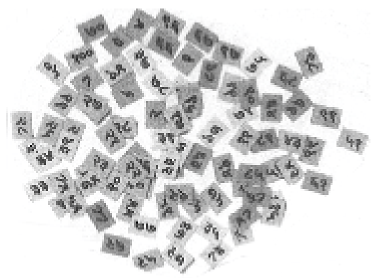 साहित्य क्र.४८ वस्तु क्र. ८९
५)	**कृती -५** संख्या पट्टीवर एकक स्थानाचा अंक दशक स्थानाचा अंक शतक स्थानाचा अंक हजार स्थानाचा अंक बदलून चार अंकी संख्या तयार करा. तयार झालेल्या संख्या लिहा व वाचा.	भाग-१ पा.नं. ८०	———	मराठी व गणित अध्ययन समृद्धी कार्यक्रम साहित्य क्र. २०- संख्याकार्ड साहित्य क्र. २१- संख्याकार्ड साहित्य क्र. २६- अंकपट्टी लगतची संख्या

आठवडा – ४

अ.नं.	वर्गात मुलांकडून करून घ्यावयाच्या कृती/उपक्रम	कृती		शैक्षणिक साहित्य संच नाव शैक्षणिक साहित्याचे नाव व क्रमांक
		पाठ्यपुस्तक	कृती पुस्तिका	
१)	आठवडा क्र.३ मध्ये दिलेल्या कृतींच्या आधारे ९९९९ पर्यंतच्या संख्या वाचनाचा व लेखनाचा सराव घ्यावा. संख्या पट्ट्या, संख्याकार्ड यांच्या मदतीने उपक्रम, खेळ कृतीतून चार अंकी संख्या वाचन व लेखन सराव करावा.	———	———	मराठी व गणित अध्ययन समृद्ध संच 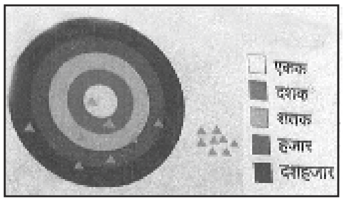 साहित्य क्र.१५ संख्यावाचन चक्र

निपुण भारत अंतर्गत इ.३ रीच्या गणित विषयाचे उद्दिष्टे लक्षात घेता आम्ही दिलेल्या उद्दिष्टांपर्यंत पोहचविण्यासाठी इ.३रीच्या विद्यार्थ्यांना काय यायला हवे या गोष्टींचा विचार करुन कृतींचे टप्पे केलेले आहेत. सर्व कृती या पाठ्यपुस्तके व कार्यपुस्तिका यातीलच आहेत. दिलेल्या कृती, उपक्रम, खेळ क्रमाने दिलेले आहे. **जसे-तीन अंकी संख्या वाचन,लेखन-संख्याज्ञान-बिनहातच्याची बेरीज-वजाबाकी-शाब्दीक उदा-गुणाकार संकल्पना-हातच्याची बेरीज/वजाबाकी-चार अंकी संख्या वाचन व लेखन या टप्प्याने सर्व कृती व उपक्रम दिलेले आहेत. यांच्या मदतीला सर्व शासनाने पुरवलेल्या शैक्षणिक साहित्याच्या पेटीतील साहित्य आपणांस उद्दिष्टांपर्यंत नेण्यास मदत करेल.**

इयत्ता - तिसरी   विषय- गणित

आठवडा –१

गुण १५

चाचणी

प्रश्न.१ अक्षरात लिहा - ६३ = (१)

प्रश्न.२ रिकाम्या जागा भरा- (२)

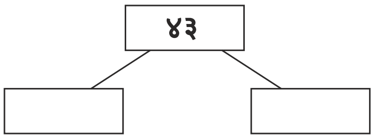

प्रश्न.३ चढता उतरता क्रम लिहा. (२)

३७ ९७ ८७

चढता क्रम -

उतरता क्रम -

प्रश्न.४ संख्या वाचून तारांमध्ये मणी काढ. (२)

४२६ =

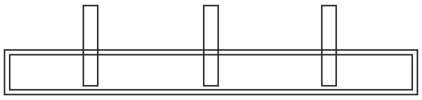

प्रश्न.५ सोडवा (२)

	१	२	५
+	१	४	४

	७	८	७
-	२	५	६

प्रश्न.६ प्रतिकने आपल्या बहिणीसाठी २४५ रु. पुस्तके आणि १५० रु. वह्या विकत घेतल्या तर त्याने एकूण किती रुपयांची खरेदी केली ? (३)

प्रश्न.७ इयत्ता तिसरीच्या वर्गातील एकूण ४५ विद्यार्थ्यांपैकी आज केवळ ३४ विद्यार्थी उपस्थित आहेत, तर किती विद्यार्थी अनुपस्थित आहेत ? (३)

प्रस्तुत पुस्तिकेत आम्ही नमुना स्वरूपात एक चाचणी देत आहेत. ती चाचणी एका आठवड्यातील करून घ्यावयाच्या कृतींवर आधारीत आहे. आपल्या वर्गातील प्रत्येक मूल शिकू शकते हा विश्वास निर्माण व्हावा म्हणून तुमच्या वर्गातील मुलांची शिकण्याची गती कमी - जास्त असू शकते. पण प्रत्येक मुलाला मला शिकल्यावर येते हा आत्मविश्वास निर्माण करण्यासाठी तुम्ही मुल निहाय ही चाचणी आठवड्याला घेवू शकतात. तुमच्या वर्गातील काही विद्यार्थी आठवड्यातील सर्व कृती करत असतील तर आम्ही दिलेली चाचणी सोडवून घ्या. तुम्ही एक चाचणी नक्की घ्या.

माझे पान माझ्या नोंदी

माझे पान माझ्या नोंदी

माझे पान माझ्या नोंदी